

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

521. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 14 I 15 GRUDNIA 2016 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski program na rzecz gospodarki dzielenia się”

[COM(2016) 356 final]

(2017/C 075/06)

Sprawozdawca: **Carlos TRIAS PINTÓ**Współsprawozdawca: **Mihai MANOLIU**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 8.12.2016
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	17.11.2016
Data przyjęcia na sesji plenarnej	15.12.2016
Sesja plenarna nr	521
Wynik głosowania	157/1/4
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Wyłaniający się kształt zdecentralizowanej gospodarki cyfrowej sugeruje, że znaczna część nowej wymiany gospodarczej peer-to-peer będzie ściśle związana z kontaktami społecznymi i zakorzeniona w społecznościach, co doprowadzi do zmiany charakteru takich doświadczeń jak podjęcie działalności czy wykonywanie pracy zgodnie z zasadą „demokratyzacji sposobu, w jaki produkujemy, konsumujemy, rządymy czy też rozwiązujemy nasze problemy społeczne”. Jednocześnie nie można dopuścić do tego, by temu procesowi towarzyszyły niepewność zatrudnienia i unikanie opodatkowania i by wartość dodana przeszła masowo od podmiotów przemysłowych do właścicieli prywatnych platform cyfrowych⁽¹⁾.

1.2. Z uwagi na ten nowy paradygmat EKES zachęca Komisję do opracowania bardziej szczegółowej i kompleksowej koncepcji gospodarki dzielenia się, by uniknąć zniekształconej wizji utożsamiającej ją z gospodarką cyfrową. Gospodarka dzielenia się, która podobnie jak gospodarka społeczna cechuje się demokratyczną i partycypacyjną dynamiką, wykazuje następujące cechy:

- a) nie zawsze rozwija się w środowisku cyfrowym, lecz również w sąsiedztwie, co oznacza, że nacisk można położyć na kontakty międzyludzkie (na przykład wymiana dóbr);

⁽¹⁾ Dz.U. C 389 z 21.10.2016, s. 50.

- b) często nie wiąże się z dążeniem do zysku, niejednokrotnie opiera się na zasadach współpracy i solidarności (na przykład niektóre rodzaje finansowania społecznościowego, takie jak finansowanie społecznościowe oparte na darowiznach);
- c) nie zawsze umiejscowiona jest w kontekście globalnym czy ponadnarodowym, gdyż jej ekosystem często ogranicza się do mniejszych obszarów lokalnych (na przykład grup produkcji własnej);
- d) nie ogranicza się wyłącznie do sfery gospodarczej, lecz obejmuje również kwestie środowiskowe i społeczne (na przykład mobilność zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju);
- e) nie dotyczy tylko nowej formy świadczenia usług na żądanie, w ramach których dobrem, które podlega dzieleniu, jest zdolność do pracy, lecz kładzie nacisk na dostęp do nich (na przykład wspólne korzystanie z dóbr);
- f) nie ogranicza się do dóbr materialnych, o wysokiej wartości finansowej, lecz dotyczy wszelkich rodzajów produktów lub usług (na przykład banki czasu).

1.3. W ogólnym rozrachunku gospodarka dzielenia się obejmuje różne modele, które cechują za każdym razem odrębne formy wnoszenia wkładu i odrębne wyzwania. Na przykład „gospodarka dostępu” wnosi na rynek właściwości niedostatecznie wykorzystywane oraz umożliwia większy wybór konsumentom i bardziej efektywne wykorzystanie zasobów, niesie jednak ze sobą ryzyko pobudzenia produkcji światowej z powodu „efektu odbicia”. W ramach „gospodarki na żądanie” następuje rozdrobnienie siły roboczej, co powoduje wprawdzie większą elastyczność, ale jednocześnie zwiększa zagrożenie niepewnością zatrudnienia. Z kolei „gospodarka prezentów” (ang. *gift economy*), w ramach której społeczności bezinteresownie dzielą się dobrami i usługami, choć umożliwia wzmocnienie wspólnot, często pozostaje niezauważona przez organy administracji.

1.4. Platformy cyfrowe, zwłaszcza te wspierające działalność zarobkową, zasługują na wnikliwą uwagę ze strony Komisji Europejskiej, gdyż pozwoli to uregulować i zharmonizować ich działalność, a także zagwarantować równe szanse w oparciu o przejrzystość, informowanie, pełny dostęp, niedyskryminację i odpowiednie wykorzystanie danych. Konkretnie, konieczne jest przededefiniowanie koncepcji zależności prawnej w odniesieniu do zależności ekonomicznej pracowników i zagwarantowanie praw pracowniczych niezależnie od formy działalności.

1.5. Zadanie polega zatem na rozróżnieniu poszczególnych form tej gospodarki i zaproponowaniu zróżnicowanych podejść regulacyjnych⁽²⁾, z preferencją dla tych inicjatyw cyfrowych, które opierają się na demokratycznym, solidarnym i pluralistycznym zarządzaniu, zgodnie z innowacją społeczną. W związku z tym konieczne jest informowanie konsumentów o wartościach określających tożsamość, a także o przyjętych formach organizacji i zarządzania. W tym względzie EKES zaleca przeprowadzenie badań jakościowych w sieci kontaktów nawiązanych przez jego przedstawicieli w samym środowisku gospodarki dzielenia się.

1.6. EKES opowiada się zatem za opracowaniem konkretnej metodologii w celu uregulowania i zmierzenia nowej gospodarki za pomocą innych norm. W związku z tym, z punktu widzenia symetrii informacyjnej, kluczową wagę ma wartość zaufania. Konieczne jest również zaostrenie kryteriów przejrzystości, uczciwości i obiektywności na etapie oceny produktu lub usługi, co umożliwi wyjście poza samo automatyczne zastosowanie algorytmów.

1.7. EKES zaleca również powołanie niezależnej europejskiej agencji ratingowej platform cyfrowych, której kompetencje zostałyby ujednoczone we wszystkich państwach członkowskich i która mogłaby ocenić zarządzanie nimi pod względem konkurencji, zatrudnienia i opodatkowania.

1.8. Jednocześnie podejście do gospodarki dzielenia się przyjęte w komunikacie pomija zasadnicze kwestie z nią związane, takie jak waluty wirtualne i społeczne jako instrumenty operacyjne tejsze gospodarki, wiedza, informacja i energia jako jej przedmioty, a także rola, między innymi, współtworzenia i innowacji technologicznej w tejsze gospodarce.

1.9. Wziąwszy pod uwagę złożony sposób podejmowania kwestii gospodarki dzielenia się w obecnym kontekście, EKES zaleca, by zadbano o zrównoważone współlistnienie modeli gwarantujących jej pełny rozwój bez negatywnych skutków ubocznych na rynku, zwłaszcza w odniesieniu do ochrony **konkurencji, opodatkowania i** wysokiej jakości **zatrudnienia**. W tym celu niezbędne jest opracowanie odpowiednich ram śledzenia i monitorowania nowych parametrów gospodarki dzielenia się z udziałem zainteresowanych stron (organizacji przedsiębiorców, organizacji związkowych, organizacji konsumentów itd.).

⁽²⁾ Dz.U. C 51 z 10.2.2016, s. 28.

1.10. Wreszcie, by sprostać przejściu na **nową gospodarkę** o istotnych konsekwencjach systemowych, zaleca się, by EKES utworzył stały organ o charakterze horyzontalnym, który zajmowałby się analizą tych nowych zjawisk i który dołączyłby do wysiłków Komisji Europejskiej, Komitetu Regionów i Parlamentu Europejskiego.

2. Wprowadzenie i kontekst

2.1. Kultura społeczna, nawyki konsumpcyjne i formy zaspokajania potrzeb konsumentów podlegają procesowi głębokich przemian. Konsumpcja ulega zmianie i racjonalizacji w oparciu o szerszą partycypację, podczas gdy czynniki cenowe przeplatają się z oddziaływaniem środowiskowym i społecznym produktów i usług, na co wszystko dodatkowo oddziałują internet i sieci społecznościowe.

2.2. Posiadanie dóbr do użytku osobistego, twarda waluta oraz stałe zatrudnienie **na miejscu** za wynagrodzeniem ustąpią miejsca wymianie wirtualnej, wspólnemu dostępowi, pieniądзом cyfrowym oraz większej elastyczności siły roboczej.

2.3. Na etapie przejścia do nowych form produkcji i konsumpcji niektóre sektory działalności gospodarczej zostały zrównane z ziemią przez potężne tsunami spowodowane pojawieniem się nowych podmiotów. Dla niektórych z tych podmiotów motywacją jest współpraca i zaangażowanie na rzecz wspólnoty, a niektóre kierują się po prostu możliwościami biznesowymi (nie zawsze respektując zasadę równych szans).

2.4. Ze względu na to, że pojawiło się wiele głosów opowiadających się za nowymi ramami planowania⁽³⁾ konsumpcji współdzielonej (która sprzyja zastosowaniu technologii cyfrowej w celu wykorzystania zdecentralizowanych, wolnych mocy przerobowych zamiast tworzenia nowych scentralizowanych monopolii), Komisja Europejska postanowiła wprowadzić europejski program dotyczący gospodarki dzielenia się, gdy zaobserwowała, że władze lokalne i krajowe w UE radzą sobie z tą sytuacją za pomocą wielu różnych środków regulacyjnych. Jest to związane z tym, że konsumpcja współdzielona przybiera wiele różnych form stosownie do danego sektora.

2.5. To niejednolite podejście do nowych modeli biznesowych wywołuje brak bezpieczeństwa (pod względem gospodarczym lub prawnym, w odniesieniu do siły roboczej itd.) i niepewność (co się dotyczy zaufania, nowych instrumentów cyfrowych, takich jak *blockchains*, sieci bezpieczeństwa i prywatności) wśród tradycyjnych operatorów, nowych usługodawców i konsumentów, ograniczając innowację, tworzenie miejsc pracy i wzrost.

2.6. W związku z tym Komisja Europejska opublikowała następujące wytyczne w celu wspomoczenia podmiotów rynkowych i władz publicznych w różnych państwach członkowskich:

- **Wymogi związane z dostępem do rynku:** usługodawcy powinni być zobowiązani wyłącznie do uzyskania zezwoleń lub licencji umożliwiających realizację odpowiednich celów interesu publicznego. Całkowity zakaz danej działalności można wprowadzić wyłącznie jako środek ostateczny. Platformy współpracy nie powinny podlegać obowiązkowi uzyskania zezwoleń lub licencji, jeżeli działają wyłącznie jako pośrednicy między konsumentami a podmiotami oferującymi usługi (na przykład, transportu lub zakwaterowania). Państwa członkowskie powinny również wprowadzić rozróżnienie między obywatelami oferującymi usługę okazjonalnie a usługodawcami, którzy trudnią się nią profesjonalnie, na przykład poprzez ustanowienie pułapów opartych na poziomie działalności.
- **Systemy odpowiedzialności:** platformy współpracy mogą zostać wyłączone z odpowiedzialności za informacje przechowywane w imieniu podmiotów oferujących usługę. Jednak nie powinny zostać wyłączone z odpowiedzialności za usługi, które same oferują, na przykład usługi płatnicze.
- **Ochrona użytkowników: państwa członkowskie** powinny zagwarantować, że konsumenci otrzymają maksymalną ochronę przed nieuczciwymi praktykami handlowymi, nie nakładając nieproporcjonalnych obowiązków informacyjnych na osoby indywidualne, które świadczą usługi okazjonalnie.
- **Stosunki pracy (na własny rachunek lub pracy najemnej):** prawo pracy leży w dużej mierze w kompetencji krajowej; uzupełniają je orzecznictwo i minimalne normy socjalne na szczeblu UE. Podejmując decyzję, czy dana osoba może zostać uznana za pracownika platformy, państwa członkowskie mogą uwzględnić takie kryteria jak stosunek podporządkowania platformie, charakter pracy lub wynagrodzenie.

⁽³⁾ Jeden z pierwszych postulatów został wysunięty przez EKES (Dz.U. C 177 z 11.6.2014, s. 1).

- **Opodatkowanie:** usługodawcy w gospodarce dzielenia się muszą płacić podatki. Stosowne podatki obejmują podatek od dochodów osób fizycznych, opodatkowanie przedsiębiorstw i podatek od wartości dodanej. Zachęca się państwa członkowskie, by nadal upraszczały i wyjaśniały zastosowanie przepisów podatkowych w gospodarce dzielenia się. Platformy współpracy powinny być skłonne w pełni współpracować z władzami krajowymi w celu zarejestrowania działalności gospodarczej i ułatwienia poboru podatków.

3. Uwagi ogólne do wniosku Komisji

3.1. Komisja wprowadza dezorientację, traktując tak samo platformy cyfrowe i gospodarkę dzielenia się i nie podejmując kwestii powiązania gospodarki dzielenia się z interesem ogólnym poprzez uznanie pozytywnych skutków wynikających z zastosowania wartości współpracy i solidarności.

3.2. W komunikacie Komisji pominięto kwestię, która powinna być jego głównym przedmiotem. Nie uwzględniono mianowicie uzasadnionych oczekiwań zainteresowanych stron, by opracować model i parametry jasnych i przejrzystych ram prawnych, w obrębie których różnorakie formy gospodarki dzielenia się będą się mogły rozwijać i funkcjonować na obszarze europejskim, będą wspierane i wdrażane oraz będą się cieszyć większą wiarygodnością i zaufaniem.

3.3. Model gospodarki cyfrowej cechuje się czterema elementami: delokalizacją działalności, kluczową rolą platform cyfrowych, znaczeniem sieci i masowym wykorzystaniem danych⁽⁴⁾ Chociaż chodzi o odmienne obszary, przeplata się ona z gospodarką dzielenia się, gdyż często działają one w podobnym środowisku: sieci partycypacyjne, o zacierających się granicach między sferą osobistą a zawodową, między stabilnym i okazjonalnym zatrudnieniem, a także pracą na własny rachunek i pracą najemną itd.

3.4. By ułatwić definicję tych koncepcji, EKES proponuje, by Komisja Europejska uwzględniła pojęcie **nieodwzajemnionego działania prospołecznego** gospodarki dzielenia się, w którym wyraźnie wyróżnia się wspólne wykorzystanie nienastawione na zysk i tworzy przestrzeń interakcji w celu konsumpcji, produkcji, finansowania i wymiany wiedzy.

3.5. Krótko mówiąc, model gospodarki dzielenia się zakłada sam w sobie zmianę o charakterze nie tylko gospodarczym, lecz również społecznym i środowiskowym. Tak stwierdza się w komunikacie, odnosząc się do zrównoważenia i przestawienia się na gospodarkę o obiegu zamkniętym czy też opisując rynki społeczne jako przestrzenie właściwe dla gospodarki dzielenia się.

3.6. Pominięcie tych okoliczności oznacza połowiczne omówienie obecnego znaczenia inicjatyw dzielenia się, jak zdarza się również wtedy, gdy analizę ogranicza się do wymiany usług lub do platform współpracy, nie uwzględniając takich aspektów, jak recykulacja i wymiana dóbr, optymalizacja wykorzystania aktywów czy też tworzenie więzi społecznych.

3.7. Jeżeli chodzi o kwestie związane z niepewnością co do zastosowania ram prawnych w celu regulacji inicjatyw gospodarki dzielenia się, wspomniane przez Komisję trudności są oczywiste, lecz równie niewątpliwie jest dążenie do normalizacji i dostosowania nowego modelu gospodarczego do tradycyjnych kryteriów oceny. Może to wymagać wysiłków na rzecz opracowania nowych kryteriów i norm postępowania prawnego, podatkowego i dotyczącego zatrudnienia, zwłaszcza z punktu widzenia przejścia do nowego modelu produkcji i konsumpcji, który wiąże się z przedefiniowaniem zaangażowanych podmiotów.

3.8. Jednocześnie będzie można mówić o **nowej, bardziej integrującej gospodarce sprzyjającej spójności społecznej** dopiero wtedy, gdy wszystkich obywateli wyposaży się w umiejętności cyfrowe i finansowe umożliwiające dostęp do niej i korzystanie z niej. Ponadto polityka publiczna powinna zapewniać pełny dostęp dla osób najbardziej narażonych na wykluczenie cyfrowe, w tym szczególnie dla osób niepełnosprawnych.

3.9. Wreszcie, EKES nie może pominąć następujących aspektów, które nie zostały omówione w komunikacie Komisji:

- Z debaty poświęconej gospodarce dzielenia się nie można usunąć kwestii instrumentów działania takich jak waluta cyfrowa, wirtualna i społeczna. Ze względu na czynnik *blockchains* drugie pokolenie użytkowników internetu, przedsiębiorców i tradycyjnych podmiotów opracowuje nowe formy wykonywania ośmiu podstawowych funkcji pośredników finansowych za pomocą zdecentralizowanych na skalę światową ksiąg rachunkowych, technologii i waluty *bitcoin*.

- Jeżeli uznamy, że podstawą przestawienia się na gospodarkę dzielenia się jest połączenie energii i informacji, w żadnym razie nie można sporządzić analizy na temat tejże gospodarki, pomijając sektor energii czy też transfer własności intelektualnej wynikający z dzielenia się wiedzą i z otwartych kodów dostępu.

⁽⁴⁾ Charrié J., Janin L. *Le numérique: comment réguler une économie sans frontière*, 2015 r.

- Trzeba wnikliwiej omówić skutki związane ze światem pracy, takie jak tendencja do tworzenia nadmiernie elastycznego rynku pracy, osłabienie zdolności pracowników do negocjacji zbiorowych w gospodarce dzielenia się, ryzyko indywidualizacji na rynku pracy, brak szkoleń, ewentualne (negatywne) skutki systemów oceny oraz kwestia stosowania algorytmów.

4. Uwagi szczegółowe do wniosku Komisji: kluczowe kwestie

4.1. Wymogi dostępu do rynku, korzyści skali i lokalne efekty sieciowe

4.1.1. EKES uważa, że zgodnie z obowiązującymi przepisami UE, zwłaszcza z dyrektywą usługową i dyrektywą o handlu elektronicznym, państwa członkowskie muszą promować dostęp do rynków opartych na współpracy, gdyż bardziej zróżnicowana oferta stymuluje konsumpcję, i w razie konieczności wprowadzić ograniczenia uzasadnione wyłącznie przez interes publiczny, które należałoby należycie umotywić. Można się spodziewać, że dojdzie do kolizji przepisów, gdyż gospodarka dzielenia się tworzy nowe formy świadczenia już znanych usług, które tradycyjnie były w dużym stopniu regulowane.

4.1.2. Trzeba w tym kontekście zaznaczyć, że ze względu na to, iż gospodarka dzielenia się jest mozaiką różnych inicjatyw nieograniczonych ani przestrzennie, ani czasowo, muszą one podlegać otwartemu i zdelokalizowanemu traktowaniu, w związku z czym wszelkie ograniczenia oparte na surowych kryteriach terytorialnych mogą prowadzić do konkurencji podatkowej i socjalnej zakłócającej jej korzystne oddziaływanie.

4.1.3. Zatem zamiast szafować argumentem transgranicznym dotyczącym dostępu do rynku, gospodarkę dzielenia się należy rozpatrywać jako wyraz upodmiotowienia obywateli (wzmocnienie kapitału ludzkiego), któremu muszą towarzyszyć dwa podstawowe aspekty: z jednej strony, zasada harmonizacji zapobiegająca zróżnicowanemu traktowaniu wywołującemu nową asymetrię rynku, a z drugiej strony, potrzeba poczynienia postępów w odniesieniu do praktyk wspólnej regulacji⁽⁵⁾ (modele: regulacja peer-to-peer, organy samoregulujące się i regulacja delegowana za pomocą danych).

4.1.4. Podobnie jak Komisja, EKES opowiada się za elastyczniejszym uregulowaniem rynków usług (nowe definicje pracy w gospodarce dzielenia się) i dlatego też apeluje, by w każdym państwie członkowskim oceniono zasadność i proporcjonalność przepisów stosujących się do gospodarki dzielenia się zgodnie z celami **interesu publicznego** (przepisy mające na celu zaradzenie niedoskonałościom rynku, prowadzące do wzrostu zaufania), z uwzględnieniem specyficznych cech różnych modeli biznesowych i instrumentów związanych z dostępem, jakością i bezpieczeństwem.

4.1.5. EKES podkreśla również, że specyfika modelu wiąże się z zastosowaniem narzędzi oceny usługodawców i ich reputacji. Choć spełniają one cel interesu publicznego polegający na zmniejszeniu ryzyka konsumentów związanego z niesymetrycznością informacji, to mogą także prowadzić do negatywnej selekcji i ryzyka moralnego. W tym względzie władze publiczne i zarządzający platformami cyfrowymi powinni zadbać o jakość i wiarygodność informacji, ocen i opinii dotyczących platform współpracy, posługując się niezależnymi organami kontroli.

4.1.6. EKES popiera ideę, że ustanowienie pułapów w celu odróżnienia, sektor po sektorze, świadczenia usług profesjonalnych od nieprofesjonalnych może prowadzić do sporządzenia metodologii przydatnej do pokonania rozdrobnienia rynków UE. Jednak może to nie być tak skuteczne jak się przypuszcza, jeżeli chodzi o włączenie działalności nieprofesjonalnej peer-to-peer.

4.2. Systemy odpowiedzialności i ubezpieczenia

4.2.1. EKES uważa, że utrzymanie obecnego systemu odpowiedzialności⁽⁶⁾ pośredników ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarki cyfrowej w Unii Europejskiej.

4.2.2. Zwiększenie wiarygodności i zaufania ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarki dzielenia się, w związku z czym EKES nalega, podobnie jak Komisja w komunikacie, by przyjęto restrykcyjne środki dobrowolne w celu zwalczania nielegalnych treści online za pomocą powiązanych lub podstawowych działań, nie rezygnując z korzyści związanych ze zwolnieniem z odpowiedzialności.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 36.

⁽⁶⁾ Zgodnie z dyrektywą o handlu elektronicznym.

4.2.3. Jednak EKES podkreśla, że stosowne jest wyczerpujące zajęcie się kwestią działalności współdzielonej, niezależnie od kluczowej wartości, jaką przypisuje się platformom cyfrowym, tak by nie oddalić jej za bardzo od leżącego u jej podstaw ducha obywatelskiego.

4.3. *Ochrona użytkowników*

4.3.1. W nowym scenariuszu, w którym dochodzi do zatarcia się granic między producentem a konsumentem („generujący upodmiotowienie osób, współtwórcy, fundatorzy finansowania crowdingowego, peers, klienci”), EKES opowiada się za systemem gwarantującym prawa konsumentów. Jednak, zważywszy na specyfikę gospodarki dzielenia się, nie należy ograniczać wielości oferowanych przez nią inicjatyw.

4.3.2. W związku z tym do generowanych przez nią kontaktów wielostronnych należy włączyć kontakty związane z pojawieniem się postaci **prosumenta** (jest to największy wkład finansowy w gospodarkę dzielenia się, który wymaga ochrony, zabezpieczenia i doprecyzowania), który ma odgrywać znaczącą rolę w gospodarce dzielenia się, podobnie jak procesy tworzenia wspólnej wartości, przede wszystkim z punktu widzenia gospodarki o obiegu zamkniętym i funkcjonalności.

4.3.3. EKES zawsze opowiadał się za równymi warunkami konkurencji. Zgodnie z zasadami stosowanymi w wypadku nieuczciwych praktyk handlowych czynnikami, które trzeba wziąć pod uwagę przy nierestrykcyjnym rozróżnieniu na konsumenta i handlowca⁽⁷⁾, są: **częstość usług, cel zarobkowy i łączny obrót.**

4.3.4. EKES popiera to podejście, chociaż ostrzega, że konieczne będzie dokonanie przeglądu związanej z tym perspektywy, a także zastanowienie się nad stosownością innych czynników w zakresie zastosowania kryteriów odpowiedniej kategoryzacji. Nie będzie ono miało wyczerpującego charakteru, wzięwszy pod uwagę złożoność i różnorodność form gospodarki dzielenia się, a także trudność z określeniem jej przyszłości (model, który powinien być niezależny, możliwy do przeniesienia, uniwersalny i korzystny dla innowacji).

4.3.5. EKES podkreśla, że najlepszym sposobem zwiększenia zaufania konsumentów jest wzrost wiarygodności i zaufania do świadczenia usług peer-to-peer („bezpieczna przystań” dla specyficznych platform współkonsumpcji, która umożliwi świadczenia, szkolenia, ubezpieczenie i inne formy ochrony) za pomocą odpowiednich⁽⁸⁾ usług oceny online i zewnętrznych certyfikatów (znak jakości) oraz nowego systemu „postępowań arbitrażowych w sprawach cywilnych”. To stwierdzenie jest ściśle związane z pewnością i reputacją harmonijnego rozwoju gospodarki dzielenia się w nowym systemie współrzędnych gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

4.4. *Pracownicy najemni i samozatrudnieni w gospodarce dzielenia się*

4.4.1. W ramach europejskiego filaru praw socjalnych EKES popiera jednoznacznie przegląd dorobku prawnego w celu zagwarantowania sprawiedliwych warunków pracy i odpowiedniej ochrony socjalnej w oparciu o skumulowane kryteria podporządkowania usługodawcy, charakteru pracy i wynagrodzenia.

4.4.2. Konkretniej rzecz ujmując, trzeba ustanowić z poszanowaniem krajowych kompetencji przepisy prawne dla pracowników, które dokładnie określałyby ich status: godziwe wynagrodzenie i prawo do udziału w negocjacjach zbiorowych, ochronę przed arbitralnością i prawo do wylogowania się w celu utrzymania czasu pracy cyfrowej w granicach zapewniających godność itd.

4.4.3. Ponadto EKES opowiada się za wnikliwym przeanalizowaniem modeli pracy gospodarki dzielenia się, które są związane z nieodwzajemnionym działaniem prospołecznym.

4.4.4. Specyfika gospodarki dzielenia się jako czynnika zatrudnienia musi zostać podobnie omówiona we wszystkich państwach członkowskich, tak by promowana polityka nie podważała praktyki współpracy i była oparta na silniejszym duchu przedsiębiorczości w zakresie tworzenia nowych przedsięwzięć, niezależności i infrastruktury.

4.5. *System podatkowy*

4.5.1. Mając świadomość ryzyka związanego z agresywnym planowaniem podatkowym i brakiem przejrzystości podatkowej w dziedzinie gospodarki cyfrowej, EKES opowiada się za umocnieniem systemu kontroli przepływów handlowych przez platformy cyfrowe, gdyż mogą one przesłedzić produkt lub usługę i ułatwić uzyskiwanie dochodów podatkowych. Przykład Estonii, w której używa się platform wspólnych pojazdów, mógłby zostać wykorzystany przez resztę państw członkowskich.

⁽⁷⁾ Jak sygnalizuje Komisja, żaden z tych czynników nie byłby sam w sobie wystarczający, by usługodawca mógł zostać uznany za handlowca.

⁽⁸⁾ Powinny one podlegać ścisłemu nadzorowi i kontroli.

4.5.2. Dostosowanie podatków, szczególnie VAT, do modeli gospodarki dzielenia się będzie wymagać znacznych zmian. Jednocześnie platformy cyfrowe, których dochody pochodzą głównie ze sprzedaży danych osób indywidualnych przedsiębiorstwom handlowym, powinny całkowicie podlegać podatkowi od osób prawnych tam, gdzie prowadzona jest działalność, co zapobiegłoby konkurencji podatkowej między państwami członkowskimi.

4.5.3. Mając świadomość wagi dobrego zarządzania podatkowego, EKES opowiada się za stworzeniem instrumentów *ad hoc* (punktów kompleksowej obsługi i wymiany informacji online), a także środków uproszczenia procedur administracyjnych, harmonizacji, przejrzystości i współpracy między organami administracji podatkowej.

4.6. **Monitorowanie**

4.6.1. Zaproponowane w komunikacie działania monitorujące są dostosowane do realizowanego celu. EKES opowiada się zwłaszcza za pogłębieniem dialogu między zainteresowanymi stronami (organizacjami związkowymi, organizacjami przedsiębiorców, organizacjami konsumentów itd.) w celu wskazania dobrych praktyk i rozwinięcia inicjatyw samoregulacji i wspólnej regulacji dotyczących nowych aspektów gospodarki dzielenia się⁽⁹⁾ w skali europejskiej (na przykład w sektorze zakwaterowania, transportu, nieruchomości komercyjnych, opieki zdrowotnej i dostaw energii).

Bruksela, dnia 15 grudnia 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 36.